

To już czerwiyń !

na 6 czerwca 2005r

N~~o~~, t~~o~~ż m~~o~~my ł~~o~~d poruch dni czerwiyń, lebo n~~i~~kiej t~~o~~ downij godali – „zok” (we śtyrnostym wiyku) abo „ugornik”.

M~~o~~my już po wszyjskich k~~o~~munionfajerach i bezt~~o~~ż terozki moga pedzieć co sie mie trefiyło dwie niydziele tymu nazod.

Wł~~o~~z żech – jak t~~o~~ m~~o~~m we zwyku – do Pyjtra (i n~~i~~y jes t~~o~~ ryklama) na piwo a sam zarozki prz~~i~~ dźwiyrzach stoi Adik ze srog~~o~~m ojł~~o~~m na palicy.

– Jezderkusie, Adik a ciebie co sie stało, co ci sie przitrefiyło?

– An~~o~~, t~~o~~ wszyjsko bezt~~o~~ż, co moja staro napoczyno nasze dziecka modernie „wychowywać”, telko ci jes angyjbera. N~~i~~y we wyćwice, n~~i~~y sztryng, n~~i~~y we zocy dlo starszyjszych, nale modernie.

– Nale, ryzyknij mi ino, co m~~o~~ moderno wyćwika, sztryng trzymanie do kupy ze twoj~~o~~m ojł~~o~~m? – pyt~~o~~m sie go gryfnie i opatarnie.

– An~~o~~ tyła, iże mie m~~o~~j synek praskn~~o~~ł bez palica telk~~o~~m ksionżk~~o~~m, kiero sie „Psychologia dziecięco” mianuje!!!

Bo trza sam jesce pedzieć co jejigo staro udowo, co godo po polskimu i wylazuj~~o~~m ze tego telkie ausdruki n~~i~~kiej tyn, kiery zawdy powtorzoł m~~o~~j kamrat Bercik: „Hast du gywidziolt jak ta kota bez ta plota gylałfyn?” I niech mi sam żodyn terozki n~~i~~y przeciepuje co jo metł~~o~~m roztomajte godki. Jo poradza i po miymiecku, i blank gryfnie po polskimu, n~~o~~ i po naszymu, nale t~~o~~ jes ałsdruk, kiery już i bele kaj, i bele kedy roztomajte m~~o~~ndroki powtorzaj~~o~~m. Tak jes gynał ze niyftorymi babami, kierym sie zdo, nale ino zdo (coby chopa swojigo za boleć ciś, kiery n~~i~~y poradzi po polskimu gynał godać) co po polskimu godaj~~o~~m a tak by tak jejim kajś tam we palicy łostowo naszo godka, tela co fest pometlano. Nale s~~o~~m telkie angyjbery i n~~i~~y ino sam u nos we Chorzowie (a u sia pewnikiy tyż telkie znocie, pra?).

Tyż gryfny tyn miesi~~o~~nc, tyn czerwiyń, bo sie piykn~~i~~e zacyno – ł~~o~~d t~~o~~go „Dnia Dziecka”. I tak dobrze, iże go do siela jesce t~~o~~ nasze nawiedz~~o~~ne gupieloki n~~i~~y zagiżdzyli – jak t~~o~~ już ci zrobili ze piyrszym moym cy dniym kobyt – i n~~i~~y przekrzyli na cosik blank inkszego, amerikońskigo.

N~~i~~y powiy~~o~~m, w Chorzowie t~~o~~ ci dosik latoś bogato b~~o~~ło. Roztomajte festyny i gracki dlo dzieck~~o~~w we szulach i we łochronkach zbajstłowali, a chwolby ci b~~o~~ło n~~i~~kiej za „k~~o~~muny” na dwadziestego drugigo lipca. Jedyn bez drugigo n~~i~~y chcioł dać sie zgańbić i pokazow~~o~~ł jak t~~o~~ ci staro, tropi sie ł~~o~~ dziecka (przinojm~~n~~ij roz do roka i n~~i~~y ł~~o~~ swoji).

A nojbarzij t~~o~~ cheba tyn cołki łoszkliwy Rzecznik Praw Dziecka. Ludzie! Kiej jo go łoboczył we telewizyi (i usłysz~~o~~ł) t~~o~~ mi sie zarozki napoczli stare kartofle we pywnicy tracić i taszynmeser we kabzi łotwiyrać. Tyn chop m~~o~~ mieć durch i jednym ciyngiy~~o~~m flyjga nad dzieck~~o~~ma, a u niygo t~~o~~ wygl~~o~~ndo tak, co ino ałtoki na nowe, drogszyjsze weksluje coby jejigo rzić wojzić i sztyjc ci ku tymu tyro po cołkim świycie. Bo ryzyknijcie mi ino po jakiego pier~~o~~na tyn cołki „rzecznik”, tyn wywołany byamter pofurgn~~o~~ł do Australii, Hameryki lebo jesce do Republiki Południowej Afryki ? Powandrow~~o~~ł ci tyż b~~o~~ł ze jejigo kamratami do Finlandii,

coby sie pogodać ze śwyntym Mikołojym. Co tyż łon tam we tych wszyjskich dziydzinach dlo tych naszych chudobnych dziecek tam bajstlowoł. I ta jejigo łoklano, frechowno fresa, kiej tuplikowoł, co to wszyjsko jes blank do porzondku. Pokazowali ci tego gizda bez trzi dni we telewizyji, we telkij audycji „Uwaga” i dziwują sie ino, co go jesce tyn nasz Prymier niy wyciep na zbity psychol za telkie wandrowanie po świyecie za nasze pijondze, kierych jes ciyngiyem fest za knap dlo naszych dziecek. Bo jedyny „plus” to łon mioł ino we brylach. Mieli my ci już tyż telko gryjfini, marszałkowo ze Synatu, kiero ci fyrtała aże do Arabii Saudyjskiej, coby sie ło babskich sprawach ze Araberami pogodać, chocia każdy bajtel we Polsce wiy, co tam baby niy majom nic do godki. I miarkujom to wszyjskie te naobkoło polityki, tela co kiej sie już telki łoszkliwiec na fest prziflostruje do zesła, to ci go nijak niy idzie łod niygo łodchlastnońć. Zakozali mi sam godać ło gorzole. Nale, ludzie! Polokom niy szteruje, niy nastowo, niy zagrožo gorzoła, ino ... zelter! Styknie kuknońć na łostatnie (ha,ha) rajcowanie naszymygo Syjmu, i tych ci wszyjskich, kiere sztyjc swoje fresy ryjom do telewizyji.

Downij, kiej sie spomna, to u nos we dziylnicy łamzioł jedyn, no można dwioch, telkich maszkytnikow po hasiokach i każdy jejich znoł i wiedzioł co to za istne. Terozicki zasik coroz wyncyj – i ku tymu dzieckow tyż – sznupie po tych hasiokach i to richtik za jodłym. Jankor mi sie zrobiol, kiej zech uwidzioł przed łostatniymi śwyntami u mie na placu dosik zadbano, snožno i trzyżwo (!) frela z dwiyma cerami, kiej ci zbiyrali stary chlyb, łoszkrabiny i co tam jesce fto wyciep, coby – jak mi ta istno godała – mieć na świynta co do gymby wrazić.

Nale, bogać tam. Czyrwiyn to i cześnie w łogrodkach, i sztachloki, i bele jake inksze ołbsty. Bocza jak to za bajtla lotali my po zegrodkach, przefukli my bez łogrodzyni ze sztacheldratym i targali cześnie za oberhymdy. A już nojbarzij maszkytne to boły wieprzki u Farorza Nity wele fary. Jak sie take najduchy jak my, napaśli tymi niyżdżałymi cześnioma lebo wieprzkoma, to i niy jednygo chycioła laksyra abo i rziganie. Terozki dziecka to muszom sie cołkiym zdrowo futrować, no ... można krom tych roztomajtych hamburgerow abo inkszych czipsow. A czyrwiyn ze kasztońcami, kiere chnet ustanom kwiść to tyż już po tych modernych latoś „maturach”. I tu mi sie spomniało coch kiejsik usłyszol, po tyj maturze, po wszyjskich egzaminach; telki szpas:

Dwie gryfne frele, kamratki trefyli sie z rańca we bance:

– Jezderkusie, nale dzisioj sam we tyj bance jes presa...

– Niy godej! A wczorej na dyskocyte godałaś co to jes „odlotowo atmosfera”!!!

No, toż momy chnet lato. Cowiek sie telki jakisik zgnoły zrobiol, giyry by durch w kastrolu tonkoł i tela ino dobrze, iże we każdym szynku można terozki już na isto zimny zelter (coby sam niy godać ło tym, co każdy chop mo nojbarzij rod) łobsztalować. Niykierne to i do badyszteli pyndalujom coby sie kapka łotoplać i łoszpluchtać we wodzie przy tyj hicy. No, można za tela jesce tyj hicy niy boło, nale moge jesce być. Jo to tam juzaś wola, mom rod sie poklechtać polekuśku na planty kole krankynhałzu (no, i niy ino tam, nale ło tym niy moga sam godać) i pogawcyć sie naobkoło za tymi poseblykanymi dziołchoma. Dołech tyż pozor, iże

latoś dosik wczas przifurgły boczone co na isto wiedzom już te frele, kiere sie łońskiego roku na wcasach niy uwachowały i terozki majom po ptokach. A zasik te, kiere sie niy pochytały we Zilwestra, to terozki jesce mogom ci łoblyc szlajery i drabko sie wydać, podwiyl jejich karlusy sie jesce niy kapli ło co sie rozłamzi. Bo to jes tak jak tuplikowoł Karlik ze „Kocyndra”: we cym jes inksze wesele łod pogrzybu??? Niy wiycie?

Na pogrzybie wszystkie ślimentajom łoroz i teroz.... A przy weselu to dziepiyro w bek sie dajom na bezrok (chocia niyftore to i na drugi dziyń, kiej sie tak na richtik spamiyntajom i kapnom sie co to tyż jejim tezorki świekra bydzie ciyngiym bajstlować we chałpie).

A tak po prowdzie to cołkie lato bydzie gorkie, i niy bydzie to ino hica bez ta klara. To skuli tyj polityki. Już terozki ciyngiym ci sie jakosik mele, jedyn drugimu bele co przeciepuje, wadzom sie fto mo barzij snożne grace a fto ci dło sia wiyncej sie nasporzoł, mynij erbnoł i cosik zachachmyncioł. Niekiere to sie majtajom a to we jedna, a to we drugo zajta, i niy miarkujom kaj sie majom na fest prziflancować. Nojbarzij to mi sie zdo ta „prawica”, te reweryndzioki, kiere we telewizyi sztyjc fandzolom, iże łoni sie terozki beztoż durch tajlujom coby sie niyskorzij poficować i fasnóć nojwiyncej placu we tym Syjmie; bo łoni jesce niy rzondziyli. I beztoż nojprzodzij trza wszystko gynał pokroć a dziepiyro niyskorzij do kupy poflikować i zlyjtować. Słyszolech to kiejsik bez polednie kiej taki jedyn istny (Hanyś-Maryjka go mianujom, i kiery taszlampy niy potrzebuje bo glacom blynduje) ciepół machy choby mu na dekel praskło. Joch jes naucony suchać roztomajte bery, nale niy take duperszwance, i niy poradziółech ze tym przinść durch, bo łon na isto musioł zwekslować swoja palica na to co koń pod basym tacho.

Nale, trefiółech mojigo starygo kamrata ze werku, kiery mi pedzioł cobych niy szkryfloł tela ło polityce, bo moga przijnść ło rozum abo mie ze tego radijoka blank wyciepnom. A tak richtik to terozki mi nojbarzij bydom klapować kupne łogorki małosolne do sznapsa, kiere niyskorzij som sie nikiej zawdy do kralzow na zima zaprawia.

Rychtujymy sie do welonku. Już cosik pora miesiyncey, bo żodyn ze tych łochyntoli (choby niy wiym co godoł i drugimu przeciepowoł) tak by tak niy dali sie łod zesli, łod pijyndzy łodchlastnoć; tela co żodyn niy miarkuje na kogo by sam ta swoja szkartka naszryflać ...

Kciało by sie terozki pedzieć: a bydziecie mieli wszyjskie coście kcieli!!! I tu mi spomniała mondro godka, kieroch we jednym cajtongu wycytoł:

„Zaletą demokracji jest to, że nikt, kto został wybrany, nie jest głupszy niż ci, co go wybrali. Im więc głupszy jest ten wybrany, tym głupszy ci, co go wybrali”.

Połnia tego naszymy miesionczka. Nabzdryngolony karlus przisnoł sie na smyntorzu. Deczko sie niyskorzi łocucioł, kuko, noc, miesionczek blynduje po ślypiach, biere sie coby pojńść ze tego kiyrhofa rałs a tu gawcy kopidoł kopie grob. – He, he – pomedikowoł tyn karlus – trza bydzie tego kopidoła ździebko przelynknoć ...

Przyszoł tak ku niymu opatrenie, po cichuśku i kiej już blank kole niygo wrzysknoł: HUHUUHU!!! A tyn kopidoł nic, choby go niy słyszoł, choby sie nic niy przidarziło; dalszij bajstluje tyn nowy grob. No, toż tyn karlus jużaś: HUHUUHU!!! I jużaś nic, kopidoł kopie dalszij i ani sie niy łobejrzoł fto tam tak rycy. No, to tyn łożyrok jesce roz te jejigo: HUHUUHU!!! I jużaś blank sie tyn kopidoł niy przelynknoł ino kopie dalszij. Łobyrtnoł sie tyn łochlapus na kromfleku i poszoł do bramy smyntorza. Już, już miał łożewrzić dźwiyrze tego smyntorza a sam nogle ze zadku ftośik prask go bez łeb szaflom!

– Niy, niy! Kcioleś sie ty giździe poszpacyrować, to szpacyruj, nale sam za tyn smyntorz wylazować to ty na isto niy bydziesz!!!

Niy poradza zmiarkować, eżli to jużaś niy bydzie sie wadzić ze tom „Ustawą o wychowaniu w trzeźwości” (jezderkusie, wszystkie mi godajom, iże tam jes wszystko naszkryflane, a można ino jo niy poradza czytać?) nale musza to pedzieć. We moju, i to we poruch cajtongach, wyczytolech telki gryfny byfjyl, znacy „wiadomość”. Mondroki ze Szwecji dali skozać (i naszkryflali to wszystkie cajtongi we Ojropie; we Polsce tyż po tyj „ustawie”) co te, kiere ciyngiym ślepiom gorzoła majom na isto srogszy filip, znacy rozum. Tela, co sam niy moga ło tym za mocka łożprawiać skuli telkij (ha) szykownyj naszymy ustawie, kiero mianujom – jakech już pedzioł – „Ło wychowaniu we trzyźwości”. I beztoż już niy byda tuplikowoł, co niyftore snos miarkujom ździebko wyncyj, co sie na tym naszym cołkim świycie, a tyż nojbarzij we Polsce, wyrobio. I coby sam jużaś niy było łośtudy, co jo ciyngiym ino ło gorzole godom rzykna jesce cosik lepszyszego. Jak to nasze majom we zwyku zarozki na wiesna idzie na wiyrch płat za pomiyszkanie, płat za sztrom, płat za woda i telkie tam jesce inksze. Nale, żodnyj pynzyji lebo geltaku niy dźwigajom i beztoż jejim, tym wszystkim mondrokom sie zdo, co tyj dioseckij „inflacji” niy ma. Nojbarzij toch sie uchichroł, kiej sam u nos, ja u nos we Chorzowie (po prowdzie, pora lot tymu nazod) jedyn telki prezes łod tego „waser, gaz und szajsy” pedzioł boł, co beztoż, iże chnet wszystkie sie zbajstłowali telkie „liczniki” na woda, musi pojąć ta woda i ściyki na wiyrch, bo ludzie za tela szporujom i mało wody wylywajom, i jesce dojdzie do tego, iże wszystkie te nasze waserlajtongi bydom skuli tego „niyryntowne”. Ludzie, to trza mieć styry „fakultety” coby to wypokopić! A mie tyż jużaś festelnie dociepli i – tak nikiem wszystkie – byda musioł wyncyj bulić chocia geltaku (co jo godom? świadczyń) mi niy przyczyniły.

Aaaa tam, styknie jamrowanio ! Jesce na łośtatek cosik gryfnego”

Przedwojny poyta Bolesław Leśmian tak gryfnie szkryfloł – tyż ło czyrwiyniu –

Gdzież me piersi, Czerwami gorące?

Czemuż nie ma ust moich na łące?

Rwać mi kwiaty rękami obiema!

Czemuż rąk mych tam na kwiatkach nie ma?

I to by było na dzisioj a jamrowoł, wajoł, beroł nikiem we koždy pyndzialek

Ojgyn z Pniokow